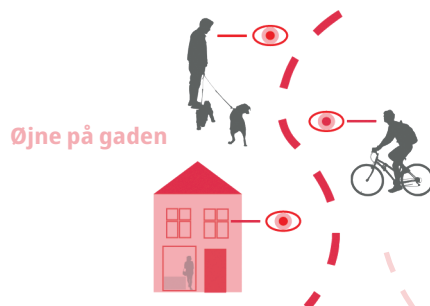

Tryghed skal tænkes ind i fremtidens planstrategier

Med kommunalvalget bag os står nye kommunalbestyrelser nu over for en vigtig opgave: at sætte den strategiske retning for kommunernes udvikling. Planstrategien er første skridt – og her ligger en oplagt mulighed for at sætte fokus på tryghed. Ikke kun som et socialt mål, men som en del af den fysiske planlægning. Tryghed og forebyggelse af kriminalitet kan prioriteres på linje med klima, mobilitet og byliv, når retningen for fremtidens kommuneplaner lægges.

Af **Mads Angelso**,
projektleder, og
Tina Saaby, direktør,
Dansk Byplan-
laboratorium

Byer og boligområder danner rammen om vores hverdag. Her mødes vi, bevæger os og finder ro. Når trygheden mangler, mærkes det straks. Utryghed får mennesker til at undgå bestemte steder, parker eller byrum. Det svækker bylivet. Samtidig ved vi, at utryghed kan have betydning for både psykisk og fysisk helbred og føre til negative udviklingsspiraler i hele områder. Omvendt viser undersøgelser, at 75 procent af danskerne ser tryghed som en afgørende faktor, når de vælger, hvor de vil bo.

Derfor skal tryghed tænkes ind i planstrategier og kommuneplaner. Tryghedsfremmende og kriminalpræventiv byplanlægning kan styrke både den oplevede tryghed og mindske kriminalitet – herunder indbrud.

Otte principper for tryghedsfremmende byplanlægning

Tryghedsfremmende planlægning kan tage udgangspunkt i otte grundlæggende principper, der styrker både oplevet tryghed og forebygger kriminalitet: øjne på gaden, overblik og synlighed, sikker transport og bevægelse, tryghedsskabende belysning, psykologisk ejerskab og ansvarlighed, opholds- og udfoldelsesmuligheder, renholdelse og vedligeholdelse samt fysisk beskyttelse og sikkerhedsudstyr.

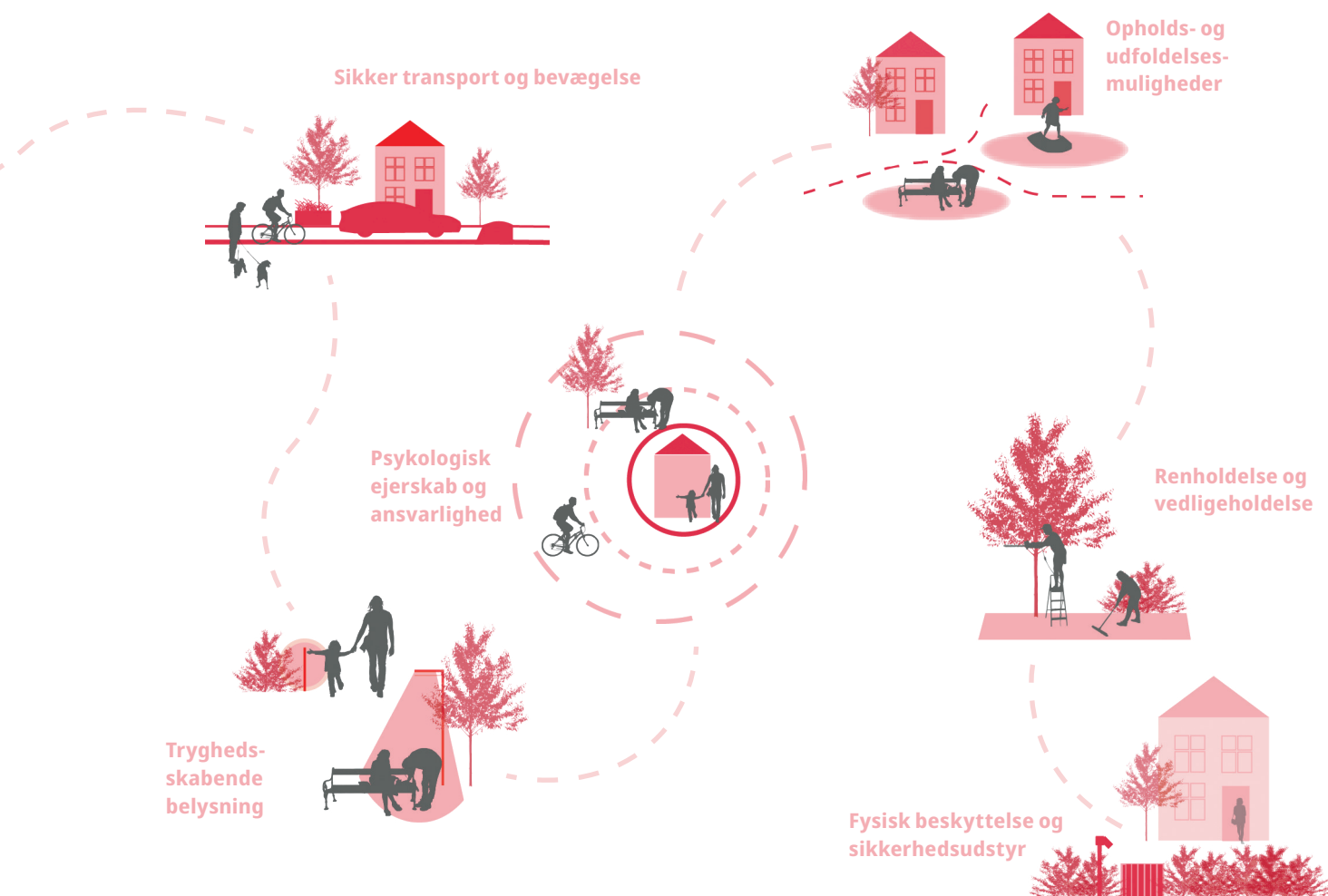
Principperne handler om at skabe trygge rammer for liv. Flere virker både tryghedsskabende og kriminalpræventive. For eksempel betyder "øjne på gaden", at flere mennesker er til stede og holder øje – hvilket både giver en følelse af tryghed og gør det sværere at begå kriminalitet.

Principperne er ikke en opskrift, men et udgangspunkt for lokale løsninger. De skal omsættes til konkrete planer, der passer til det enkelte sted og de udfordringer, der findes dér.

Kommuner viser vejen

Flere kommuner har allerede taget tryghed med i deres planstrategiske arbejde. I Greve Kommune er "Trygge og sammenhængende lokalområder" et af tre pejlemærker i planstrategien fra 2023. Her kobles tryghed til mobilitet og sundhed: "Det skal være let og trygt at færdes til fods og på cykel på de korte og mellemlange strækninger i kommunen. (...) Gode sammenhænge og god tilgængelighed for fodgængere og cyklister kan styrke trygheden, ligesom øget fysisk aktivitet kan øge den generelle trivsel og folkesundheden."

Planstrategien sætter desuden retning for kommuneplanrevisionen, hvor kommunen vil "revidere og udarbejde principper for tryghedsskabende principper i byudvikling".

Her lægges vægt på, at "De steder hvor borgere naturligt færdes og mødes til daglig skal der i byplanlægningen arbejdes med tryghedsskabende principper (...) De steder vi passer på, er også de steder vi bruger og føler os forbundet til – og trygge i. Gode byrum er derfor altafgørende for en tryk by."

I Furesø Kommune er tryghed også skrevet direkte ind i kommuneplanen. Her har man valgt at skrive tryghed ind i de generelle rammer for lokalplanlægningen: "Lokalplaner skal, hvor det er relevant, indarbejde principper for fysiske tryghedsfremmende og kriminalpræventive tiltag."

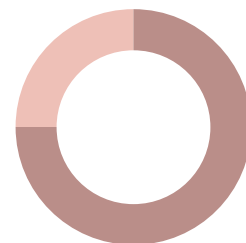
Kommunen har uddybet, hvordan det kan ske: "Ved krav om at sikre uformel overvågning af mennesker gennem blandede anvendelser i bymidterne (...) sikre levende og trygge byrum ved at placere de rum, der anvendes mest, ud mod veje og fællesarealer (...) sikre at gader, stier og byrum er overskuelige (...) sikre oplyste byrum, gader og stier i byzonen."

Furesøs eksempel viser, hvordan tryghedsfremmende principper kan blive et konkret styringsredskab i kommuneplanen og i lokalplanlægningen – helt ned i de bindende bestemmelser for udformningen af vores byer.

Tryghed på tværs

Planstrategien kan, med tryghed for øje, føre til reelle forandringer i kommunen. Når principperne tænkes med i både kommuneplaner og lokalplaner, kan de skabe rammer, der forebygger kriminalitet og styrker borgernes tryghed. Samtidig åbner det for tværfaglige samarbejder.

Tryghed hænger tæt sammen med sociale indsatser, mobilitet, livskvalitet og byliv. At tænke tryghed ind i planlægningen er derfor ikke et særskilt hensyn, men en måde at skabe bedre, mere sammenhængende byer på. Planstrategien og kommuneplanen kan blive det fælles udgangspunkt for at arbejde med tryghed i hele kommunen – og på tværs af forvaltninger.

75%

af danskerne ser tryghed som en afgørende faktor, når de vælger, hvor de vil bo.

Bo trygt

Siden 2020 har Dansk Byplanlaboratorium været en del af Bo trygt-samarbejdet og arbejdet med at få tryghedsfremmende og kriminalpræventive principper ud til planlæggere. Har du brug for inspiration, kan du dykke ned i publikationen "Trygge byer og boligområder" – eller kontakte os for at høre mere.